

טקסטים לבחינת מסלול 12 – 1 יח"ל עברית לדוברי ערבית

מקורות: (מספר זה הועתקו הטקסטים)

ד"ר יעל פויס וסובחי עודי. אופק חדש א. אלנהדה. 2007

א. סיפורת

"איך להבין צוואת אב?" (פרס, אסע"י)

מתוך: עליזה שנהר, חיה בר- יצחק (עורכות), סיפורי- עם מבית שאן,

אוניברסיטת חיפה, תשמ"א.

פעם אחת הזמין אב את בנו היחיד ואמר לו: "שמע בני, אני הולך למות, ורוצה להשאיר לך צוואה ובה שלוש עצות: אחת, לעולם אל תלך בשמש, שנייה, אכול תמיד דבש; שלישית: ישן תמיד על קטיפה".

כעבור ימים מספר נפטר האב, לא עלינו. הבן קם מן השבעה, והלך לעבוד. ראה שמש. מה לעשות? חזר הביתה ולקח שמשייה. חזר בצהריים לאכול. והאישה הכינה ארוחה של שומן. אמר: "אני מצטער, צריך דבש".

טוב, הכינה לו דבש.

בערב חזר לישון. המיטה מסודרת יפה, מוכנה לשינה.

-לא, אני מצטער, צוואת האב לישון רק על קטיפה. הכינו לו קטיפה.

הדבר היה בחודש אב. חם, תאר לך, בחום כזה לאכול כל הזמן דבש ולישון על קטיפה. מה זה עושה לגוף האדם?

יצאו לו כל מיני פריחות על עורו.

הזמינו רופא. רופא בא ורופא הולך, ואיש לא הצליח לעזור לו.

עד שבא רופא יהודי פיקח, אמר לו: "שמע חביבי, מה מעשיך?" סיפר לו על צוואת אביו.

אמר לו: "שמע, וכי לכך התכוון אביך? הצוואה הן הייתה רמז. כאשר אמר: אל תלך בשמש, התכוון שתקום מוקדם לעבודה. אם תקום מוקדם לעבודה תהיה רעב, ואז כל מה שתאכל יהיה לו טעם של דבש. וכשתחזור בערב מן העבודה תהיה עייף, ובאשר תישן תרגיש שאתה ישן על קטיפה."

אתגר קרת, "לשבור את החזיר"

מתוך: געגועי לקיסנג'ר, עמודים לספרות עברית, 1998

אבא לא הסכים לקנות לי בובה של בארט סימפסון. אמא דווקא כן רצתה, אבל אבא לא הסכים לי, אמר שאני מפונק. "למה שנקנה, הא?" אמר לאמא. "למה שנקנה לו? הוא רק עושה פיפס ואת כבר קופצת לדום". אבא אמר שאין לי כבוד לכסף, ושאם אני לא אלמד את זה כשאני קטן אז מתי אני כן אלמד? ילדים שקונים להם בקלות בובות של בארט סימפסון גדלים אחר כך להיות פושטקים שגונבים מקיוסקים, כי הם מתרגלים שכל מה שהם רק רוצים בא להם בקלות. אז במקום בובה של בארט הוא קנה לי חזיר מכוער מחרסינה עם חור שטוח בגב, ועכשיו אני אגדל להיות בסדר, עכשיו אני כבר לא אהיה פושטק.

כל בוקר אני צריך לשתות עכשיו כוס שוקו, אפילו שאני שונא. שוקו עם קרום זה שקל, בלי קרום זה חצי שקל ואם אני ישר אחרי זה מקיא אז אני לא מקבל שום דבר. את המטבעות אני מכניס לחזיר בגב, ואז, כשמנערים אותו הוא מרשרש. כשבחזיר יהיו כבר כל-כך הרבה מטבעות שכשינערו אותו לא יהיה רעש אז אני יקבל בובה של בארט על סְקֵטְבוֹרְד. זה מה שאבא אומר, ככה זה חינוכי. החזיר דווקא נחמד, הא; שלו קר כשנוגעים בו והוא מחייך כשדוחפים לא את השקל בגב וגם כדוחפים לו רק חצי שקל, אבל מה שהכי יפה זה שהוא מחייך גם כשלא. המצאתי לו גם שם, אני קורא לו פסחזון, על שם איש אחד שפעם גר בתיבת דואר שלנו ושאבא שלי לא הצליח לקלף לו את המדבקה. פסחזון הוא לא כמו הצעצועים האחרים שלי, הוא הרבה יותר רגוע, בלי אורות וקפיצים ובטריות שנוזלות לו בפנים. רק צריך לשמור עליו שלא יקפוץ מהשולחן למטה. "פסחזון, תיזהר! אתה מחרסינה," אני אומר לו כשאני קולט אותו מתכופף קצת ומסתכל על הרצפה, והוא מחייך אלי ומחכה בסבלנות עד שאוריד אותו ביד. אני מת עליו כשהוא מחייך, רק בשבילו אני שותה את השוקו עם הקרום כל בוקר, בשביל שאוכל לדחוף לו את השקל בגב ולראות איך החיוד שלו לא משתנה חצי. "אני אוהב אותך, פסחזון," אני אומר לו אחרי זה, "פייר, אני אוהב אותך יותר מאבא ואמא. אני גם יאהב אותך תמיד, לא חשוב מה, אפילו אם תפרוץ לקיוסקים. אבל דיר באלק אם אתה קופץ מהשולחן!"

אתמול אבא בא, הרים את פסחזון מהשולחן התחיל לנער אותו הפוך ובפראות. "תיזהר, אבא," אמרתי לו, "אתה עושה לפסחזון כאב בטן." אבל אבא המשיך. "הוא לא עושה רעש, אתה יודע מה זה אומר יואבי? שמחר תקבל בארט סימפסון על סְקֵטְבוֹרְד." "יופי, אבא," אמרתי, "בארט סימפסון על סְקֵטְבוֹרְד, יופי. רק תפסיק לנער את פסחזון, זה עושה לו להרגיש רע." אבא החזיר את פסחזון למקום והלך

לקרוא לאמא. הוא חזר אחרי דקה כשביד אחת הוא גורר את אמא וביד השנייה הוא מחזיק פטיש. "את רואה שצדקתי," הוא אמר לאמא, "ככה הוא ידע להעריך דברים, נכון יואבי?" "בטח שאני יודע," אמרתי, "בטח, אבל למה פטיש?" "זה בשבילך," אמר אבא ושם לי את הפטיש ביד. "רק תיזהר." "בטח שאני איזהר" אמרתי, ובאמת נזהרתי אבל אחרי כמה דקות לאבא נמאס והוא אמר "נו, תשבור כבר את החזיר." "מה?" שאלתי, "את פסחזון?" "כן, כן את פסחזון," אמר אבא. "נו, תשבור אותו. מגיע לך הבארט סימפסון, עבדת מספיק קשה בשבילו." פזסחזון חייד אלי חיוך עצוב של חזיר מחרסינה שמבין שזה הסוף שלו. שימות הבארט סימפסון, שאני אתן עם הפטיש בראש לחבר? "לא רוצה סימפסון." החזרתי לאבא את הפטיש: "מספיק לי פסחזון." "אתה לא מבין," אמר אבא, "זה באמת בסדר, זה חינוכי, בוא אני אשבור אותו בשבילך." אבא כבר הרים את הפטיש, ואני הסתכלתי על העיניים השבורות של אמא ועל החיוך העייף של פסחזון וידעתי שהכל עליי, אם אני לא אעשה כלום הוא מת. "אבא," תפסתי לו ברגל, "מה יואבי?" אמר אבא, כשהיד עם הפטיש עוד באוויר. "אני רוצה עוד שקל, בבקשה," התחננתי. "תן לי עוד שקל לדחוף לו, מחר, אחרי השוק. ואז לשבור, מחר, אני מבטיח." "עוד שקל?" חייד אבא ושם את הפטיש על השולחן, "את רואה? פיתחתי אצל הילד מודעות" "כן, מודעות," אמרתי, "מחר." היו לי כבר דמעות בגרון.

אחרי שהם יצאו מהחדר חיבקתי את פסחזון חזק-חזק ונתתי לדמעות לבכות. פסחזון לא אמר כלום, רק רעד לי בשקט בידיים, "אל תדאג," לחשתי לו באוזן, "אני אצלי אותך."

בלילה חיכית שאבא יגמור לראות טלוויזיה בסלון וילך לישון. ואז קמתי בשקט-בשקט והתגנבתי ביחד עם פסחזון מהמרפסת. הלכנו המון זמן ביחד בחושך עד שהגענו לשדה עם קוצים. "חזירים מתים על שדות," אמרתי לפסחזון כששמתי אותו על הרצפה של השדה, "במיוחד על שדות עם קוצים. יהיה לך טוב כאן." חיכיתי לתשובה אבל פסחזון לא אמר כלום, וכשנגעתי לו באף בתור שלום רק תקע בי מבט עצוב. הוא ידע שלא יראה אותי יותר לעולם.

יגאל לב, "כפר החלומות רחוק מן הירח"

מתוך: תקווה שריג (ליקטה וערכה), כולם בסנדלים סיפורי- סף עשרה,

הקיבוץ המאוחד, תשל"ג.

המכונית חלפה. מכונית כהה. הכל התרחש כהרף עין. עובר אורח ניסה לחצות את הכביש. המכונית חבטה בו בכנף הימנית, העיפה אותו אל שולי הכביש והשאירה אותו שם רובץ ושותת דם. המכונית המשיכה לנסוע בדהרה.

ממקום מחבואם, עקבו השלושה אחר התאונה. שלושה נערים צעירים, אשר ברחו ממוסד לעבריינים צעירים. זה היה היום השני, שהם בדרך מנוסתם. שני ימי נדודים בכבישי הארץ, כשאר חלומם האחד – להגיע "ל כפר קטן", מקום שלא שומעים בו רדיו, שלא קוראים בו עיתונים. כפר נידח שבו לא ישאל עליהם איש. להתיישב שם. לגור בבית נטוש. להפוך אותו לבסיס ממנו יצאו לפשיטות שוד קטנות, רק לצורכי פרנסה, ואליו ישובו. ברשות עצמם. מאושרים.

זה היה היום השני שהם נמצאים במסע הבריחה. מסע עליו והרפתקני. בשעת אחר צהריים זו, עמדו אצל כביש שומם בדרך חיפה. המתינו מעט לטרמפ, אך לאחר מכן נמלכו בדעתם והתחילו לצעוד. כאן, על הכביש השיגה אותם התאונה. הם ראו היטב את פניו המבוהלות של הנהג, את נתיב בריחתו, ואת הכל, את האיש הפצוע, שנותר שוכב בשולי הכביש ונאנח. עצרו רגע. זו הפעם השנייה במשך יומיים, שהם צריכים לקבל החלטה מהירה, גורלית. מה לעשות? לעצור ולהחיש עזרה לפצוע ובכך להיכנס הישר ללוע המשטרה המחפשת אחריהם, או להשאיר את הפצוע על הכביש כפי שעשה הנהג הבוגר, האדון במכונית ההדורה? הם עצרו. שניים מהם אמרו שצריך להמשיך ללכת, הם ביטאו זאת בדרך האופיינית לנערים במוסד לעבריינים:

- מה זה נוגע לנו? שילכו...

- עזוב אותו במנוחה, בחייך. מישהו כבר יעבור ויאסוף אותו. מה אנחנו צריכים לשבור לנו את הראש עליו? לאן ניקח אותו? לבית חולים? שם יעצרו אותנו!

- המשטרה תחקור אותנו ויהיה לנו רק צרות.

הנער השלישי, שביקש לעצור, היה בן ארבע עשרה. רחב כתפיים, בעל ראש מורכן קמעה קדימה, כמבקש לנגח יריב נעלם. הוא נטע את שתי רגליו בכביש בעקשנות: -אנחנו לא יכולים להשאיר פצוע כאן! - ולאחר שיקול, הוסיף: "חבר'ה, אתם יודעים מה? 'סתלקו אתם, ואני אישאר כאן. אני אעצור איזו מכונית ואחרי שאביא אותו לבית החולים אשיג אתכם. אולי באמת לא כדאי לסכן את כולנו יחד..."

רגע ארוך עמדו כל השלושה שותקים. מזה יומיים הם בורחים. הם דילגו מעל גדר- המוסד ופתחו במנוסה. עצרו מכוניות, הפליגו בטרמפ. אוכלים בפונדקים, כשהם מממנים את ארוחותיהם במעשי כייסות קטנים פה ושם.

העולם נראה בעיניהם יפה כל כך. שמש. אביב ראשון. השדות ירוקים. המוסד האפור, הארוך, נשאר אי שם רחוק. הדרך למקום המחבוא מתפתלת, נעלמת, ואף על פי כן היא ממשית כמו החופש. כמו הבטחה. ופתאום – התאונה הארוכה הזאת. האיש הזה השוכב כאן ודמו שותת, חסר ישע.

ושוב אמר אחד :

-למה, לכל הרוחות, אנחנו צריכים להתחשב בפצוע, כאשר מי שפגע בו הוא מבוגר ו"אדון" ? אם הוא לא עצר, אפילו שהוא פגע בו, אנחנו צריכים לעשות את זה? למה לנו להכניס ת'ראש שלנו לצרות?"

שניים החליטו. הם המשיכו בדרך. רק רחב הכתפיים נשאר אצל הפצוע. הוא גרר אותו לצל צוק סלע בצד הכביש ושם ישב ממתין. עכשיו היה הפצוע מחוסר הכרה. היום ארוך. הכביש היה נידח. אף מכונית לא מופיעה. שני ידידיו נעלמו מעבר לעיקול הכביש ועתה הוא לבדו. לרגע תקף אותו הרהור: איזה חמור אני. למה לי צרות? ונתקף בכעס על עצמו.

הרכות לא הייתה מתכוונתיו. להיפך, במוסד נחשב ל"בריון קשקשת", בחור שהטיל את מרותו על כל השאר. בחוץ, לפני שנכנס לכלא, נחשב לברנש ש"עתידו" מובטח לו, עלייתו בסולם המוצב במרתף העולם שמעבר לחוק, לא הייתה מוטלת כלל בספק. בו, מרירות על עצמו, על רגשי החמלה שלו. הנה חבריו השניים, "לא שמו" על הפצוע. הם צועדים עכשיו בדרכם אל החופש, אל בית החלומות בכפר הרחוק, הנטוש, הבית הקטן, החבוי והשקט שצריך להיות להם למקלט. והוא? הוא ייעצר ויוחזר למוסד! שוטה חסר תקווה שכמותו.

גל של רחמים על עצמו שטף אותו ונגע בעיניו.

הנה מכונית באה ממול. הוא היה שקוע כל כך בעצמו, עד שכמעט לא הבחין בה כשעצרה לידו. רק כאשר שמע את חריקת הבלמים, נשא את עיניו. היה זה "פורד- סטיישן". הנהג היה ערבי. לידו ישבו השניים. שני חבריו...

היתה זו מכונית "פורד- סטיישן" ובה נהג ערבי. לידו ישבו שני חבריו שתפסו טרמפ עם הנהג הערבי. הם הסבירו לנהג מה קרה ותיארו את האדם הפצוע השוכב לצד הכביש ולידו חברים. כך הם הגיעו למקום בחזרה...

הם הרחיקו לכת- כך סיפרו לא רק על גבי הכביש. ואז באה מכונית ממול, לא בכיוון מטרתם, צפונה אלא בדרך חזרה, הנה. הם לא יכלו להסביר, כיצד זה שניהם כאחד, עצרו אותה. כאילו מחשבה אחת אחזה בהם והכריחה אותם לעשות זאת. הם עצרו

את הנהג, הסבירו לא בקצרה, כי שם, במרחק לא רב, שוכב פצוע תאונה, ועל ידו נער אחד. חבר שלהם.

כך הגיעו לכאן בחזרה...

הם היו נבוכים. רצו מאוד, אך התקשו להסתיר את התרגשותם. כל הארבעה יחד הרימו את הפצוע והשכיבו אותו בזהירות על המושב האחורי. המכונית נסעה במהירות לעבר בית החולים הקרוב בעיר.

כאן הכול נחפזים. אנשים בחלוקים לבנים. אלונקה על גלגלים, חדר מיון. השלושה נשארו אצל דלת כמרותקים. אחד ה"אחים" הסביר להם, כי כדאי שימתינו רגע, עד שיבוא איש המשטרה, לגבות מהם עדות. כך ניתן יהיה לאתר את הנהג-אמר.

המילה "משטרה" חלפה בהם כמו זיק חשמלי. משטרה פירושה חוק! פירושה חזרה למוסד! פירושה- כל הדברים שמהם ברחו! וכבר הגיע סמל המשטרה לגבות עדות מפי שלושת הצעירים. הוא מצא את הפרוזדור ריק. הנהג הערבי סיפר כיצד עצרו אותו שני הנערים. הוא תיאר את פניהם של השלושה. השוטר הקשיב בעניין וכיווץ את עיניו- אולי השלושה האלה הם הנערים שנמלטו מהמוסד ב... ואולי כדאי בהזדמנות זו להחזיר אותם? כך חשב לרגע קט. אבל בכל משחק יש "פייר פליי"- נזכר- והוא הבין כי יש לתת הפעם לצעירים את ההזדמנות שלהם. לפחות לא לתפוס אותם עכשיו, כשעשו מעשה טוב...

שבוע לאחר מכן, שוב היו השלושה במוסד. הכפר החלומי לא היה קיים. הבית הקטן והנטוש היה תפוס על ידי אחרים... הם נעצרו, כשניסו לפרוץ חנות מכולת. הם היו פשוט רעבים.

עכשיו הם במוסד. כפר החלומות שלהם רחוק יותר מן הירח. משהו טוב נשאר להם בכל זאת מימי הבריחה; זכר הפצוע שהחישו אותו לבית- החולים. בדרכם שלהם הם מנסים להעמיד פנים ציניות כאשר הם חוזרים ומספרים לחבריהם במוסד: -איזה טמבלים היינו, לבזבז יום שלם של חופש על נסיעה מחורבנת לבית החולים...

ב. שירה

רוני סומק, "קו העוני"

מתוך: גן עדן לאורז, זמורה ביתן, 1996.

כאלו אפֿשֿר לְמִתַּחַח קו וְלוֹמֵר : מִתְחַתֵּיו הֶעֱנִי .
הִנֵּה הַלְחָם שֶׁבְּצַבְעֵי אֶפּוֹר זוֹלִים
נִהְיָה שָׁחַר
וְהִזְיָתִים בְּצִלְחַת קֶטְנָה
עַל מִפְתַּת הַשְּׁלָחַן.
בְּאֹוִיר , עָפוּ יוֹנִים בְּמִטְס הַצְּדָעָה
לְצִלְיֵי הַפֶּעַמּוֹן שֶׁבִּיד מוֹכֵר הַנֶּפֶט בְּעִגְלָה הָאֲדָמָה,
וְהִיָּה גַם קוֹל הַנְּחִיתָה שֶׁל מְגִפֵי הַגּוֹמִי בְּאֲדָמָה הַבְּצִית.
הִיִּיתִי יֶלֶד , בְּבֵית שֶׁקָּרְאוּ לוֹ צְרִיף ,
בְּשִׁכּוּנָה שֶׁאֲמָרוּ עָלֶיהָ מַעֲבָרָה.
הַקּוֹ הַנְּחִיד שֶׁרְאִיתִי הִיָּה קוֹ הָאֶפֶק וּמִתְחַתֵּיו הַכֹּל נִרְאָה
עֲנִי .

יהודה עמיחי, "אבי"

מתוך: שירים 1948-1962, שוקן, תשל"ב.

זָכַר אָבִי עָטוּף בְּנֶגֶר לָבוֹן

כְּפְרוֹסוֹת לַיּוֹם עֲבוּדָה

כְּקוֹסֵם הַמוֹצֵיא מְכוּבָּעוֹ אַרְנָבוֹת וּמְגִדְלִים

הוֹצֵיא מֵתוֹךְ גּוּפוֹ הַקָּטָן – אֶתְהָבָה

נְהָרוֹת נָדִיו

נִשְׁפְּכוּ לְתוֹךְ מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים